

**PARAIŠKŲ IR ATASKAITŲ TEIKIMO
ELEKTRONINĖ SISTEMA**
Reikminių tyrimų temų pasiūlymai

PASIŪLYMAS DĖL REIKMINIŲ TYRIMŲ TEMOS

1. DUOMENYS APIE PATEIKĖJĄ	
1.1. Institucijos pavadinimas	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija
1.2. Institucijos atstovas, įgaliotas spręsti su teikiamu temos pasiūlymu susijusius klausimus:	
pareigos	Strateginio valdymo grupės patarėja
vardas	Modesta
pavardė	Kairytė
telefonas	+370 6 730 51 60
el. paštas	modesta.kairyte@lr.lt

2. TEMOS PASIŪLYMO APRAŠYMAS

2.1. Temos pavadinimas	
Kompleksinio Lietuvos tarptautinės įtakos rodiklio sukūrimas Lietuvos ateities vizijos "Lietuva 2050" įgyvendinimo sėkmei matuoti	
2.3. Tyrimų trukmė	
Tyrimų, reikalingų problemai išspręsti, trukmė	18 mėn.
2.5. Temos (problemos) svarba valstybei ir visuomenei	
<i>Aprašoma sprendžiama problema, nurodomos esminės jos priežastys, jei reikia, palyginant Lietuvos padėtį aptariamam klausimui su kitomis Europos Sąjungos valstybės narėmis, pateikiama informacija apie institucijos praktikoje kylančių problemų mastą, situacijos analizę; vadovaujantis turimais įrodymais ir duomenimis (kiekybiniais rodikliais) pagrindžiamas problemos aktualumas ir realus mokslu grįstų sprendimų poreikis (ne daugiau kaip 4000 spaudos ženklų)</i>	
Lietuvos užsienio politikos veiksmingumas ir valstybės tarptautinė įtaka, žinomumas bei galia tapo vis svarbesniais klausimais visuomenėje – visų pirma dėl augančių tarptautinių iššūkių, tačiau taip pat ir dėl augančių piliečių lūkesčių Lietuvos, kaip tarptautinės politikos dalyvės, atžvilgiu. Atitinkamai, Lietuvos galios tarptautinėje erdvėje kriterijus buvo įtrauktas į valstybės pažangos vizijos „Lietuva 2050“ poveikio rodiklių sąrašą – tačiau tinkamo rodiklio galiai matuoti dar nėra.	

Valstybių įtakos ar galios tarptautinėje sistemoje matavimas ir vertinimas yra sudėtinga užduotis. Lietuvoje tiriant šį klausimą iki šiol remtasi tik visuomenės nuomonės apklausa. Šio rodiklio tinkamumas buvo kvestionuotinas ilgą laiką (URM veiklos ataskaitų duomenimis – bent nuo 2016 m.), o po STRATA 2021-2022 m. atlikto tyrimo apie URM veiklos stebėsenos ir vertinimo sistemą buvo pašalintas iš valstybės institucijų naudojamų rodiklių sąrašo. Visgi, tikslas didinti valstybės įtaką, kuris reikalauja atitinkamo rodiklio leidžiančio matuoti pažangą siekiant didesnės įtakos, išliko valstybės strateginio planavimo sistemoje (žr. žemiau).

Poreikį išvystyti kompleksinį Lietuvos galios tarptautinėje erdvėje rodiklį sąlygoja ir tai, kad įvairūs užsienyje rengiami ir kitų Lietuvos partnerių naudojami globalūs galios indeksai (pvz., plačiai naudojamas „Elcano Global Presence“ indeksas) nėra tinkami mažos šalies kaip Lietuva galiai matuoti. STRATA tyrimo metu atlikti interviu su Estijos URM atstovais patvirtino, kad jie susiduria su analogiška problema.

Neturint tinkamo rodiklio, kuris apimtų visas relevantiškas valstybės įtakos ir galios tarptautinėje erdvėje dimensijas (kietąją, minkštąją, ekonominę, sumaniąją galią ir kt.), Lietuva patiria dvi esmines problemas. Pirma, diskusijoms apie užsienio politiką trūksta labiau pasverto, objektyvesnio, įrodymais grįsto pamato. Antra, neturint galimybės tinkamai matuoti pažangą užsienio politikos srityje (suvokiamą kaip Lietuvos galios pasaulyje augimas) mažėja ir galimybė mokytis iš savo sėkmių ir nesėkmių.

Siekiant išvystyti tokį rodiklį, reikalingi mokslu grįsti sprendimai: norint tinkamai atrinkti ir pasverti skirtingus tarptautinės galios komponentus, nustatyti aiškius kokybinio vertinimo kriterijus ir kt. klausimais, būtina remtis politikos mokslų, tarptautinių santykių, tarptautinės ekonomikos ir kitų aktualių mokslo disciplinų įžvalgomis ir metodais.

2.6. Spręstini institucijos, teikiančios temos pasiūlymą, uždaviniai

Nurodoma, kokius uždavinius institucija tikisi išspręsti savo reguliavimo sferoje, pasinaudodama gautais tyrimų rezultatais, įsivertinama, kad uždaviniams išspręsti būtini moksliniai tyrimai, detalizuojamos tikslinės visuomenės grupės ir (ar) kiti naudos gavėjai, nurodoma, koks numatomas tokių sprendimų poveikis jiems (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Mokslinis tyrimas yra reikalingas, nes ilgalaikiai Lietuvos strateginio planavimo dokumentai (LT2050, NPP, URM veiklos planai) įvardija augančią valstybės galią ir įtaką pasaulyje kaip vieną iš valstybės tikslų, tačiau nėra aišku, kaip valstybės galio tarptautinėje erdvėje galėtų būti apibrėžta (operacionalizuojama) ir kaip ji galėtų būti matuojamas ir vertinama. Šiuo metu egzistuojantys indeksai ar rodikliai netinka mažos valstybės galios ir įtakos pasaulyje įvertinimui, tad būtina ieškoti naujų būdų ir metodų Lietuvos galiai įvertinti pasitelkiant mokslinius tyrimus.

Neturint tinkamo rodiklio tampa sudėtinga ne vien įvertinti valstybės vykdomos užsienio politikos sėkmę, bet ir ją tobulinti: sudėtinga identifikuoti, kurios politinės intervencijos, priemonės, veiklos ar taktikos labiau (ar mažiau) prisideda prie Lietuvos galios ir įtakos pasaulyje didinimo.

2.7. Temos sąsajos su strateginiais valstybės dokumentais

Pateikiamos nuorodos į atitinkamus strateginius valstybės dokumentus, pridedami komentarai ir kita susijusi informacija (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

- Valstybės pažangos strategija „Lietuva 2050“^[1]: dokumente įvardijama ambicija, kad Lietuva ateityje būtų „būtina pasauliui ir tarptautinei sistemai veikėja“, kuri gali prisidėti prie globalios darbotvarkės formavimo. Vizijos rodiklių rinkinyje nurodytas Lietuvos minkštosios galios rodiklis apima siauresnę nei vizijos ambicijoje suformuluotą galios sampratą.
- Nacionalinės pažangos plane 2021-2030^[2]: Šio tyrimo kontekste aktualus 9 Tikslas („stiprinti Lietuvos įtaką pasaulyje ir ryšius su diaspora“). Tikslu formuluotė bei plėtotė aiškiai nurodo, kad pažangai tikslo atžvilgiu įvertinti svarbu matuoti Lietuvos įtaką tarptautinėse institucijose ir platesnėje tarptautinėje bendruomenėje, o tam savo ruožtu svarbu stebėti (matuoti) ir tą įtaką sąlygojančius išteklius – t. y., valstybės galią (pvz., karinius, ekonominius ar diplomatinis pajėgumus).

^[1] Valstybės pažangos strategija „Lietuvos ateities vizija „Lietuva 2050“ < [pkvNdKVl0fk.pdf \(lrv.lt\)](#)”

^[2] 2021-2023 m. nacionalinis pažangos planas < [998 Dėl 2021–2030 metų Nacionalinio pažangos plano patvirtinimo \(lrs.lt\)](#)>

2.8.1. Pagrindžiama, kodėl problemą reikalinga spręsti skubiai

(ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Lietuvos Respublikos Seimui patvirtinus Valstybės pažangos strategiją „Lietuva 2050“ atsirado poreikis šios pažangos strategijos sėkmei pamatuoti ir įvertinti. Vizijos sėkmės matavimo rodiklis iki šiol nėra apibrėžtas, nėra žinoma jo pradinė reikšmė, nors tokio rodiklio poreikis yra numatytas Vizijos tekste.

2.9. Laukiami reikminių tyrimų projekto rezultatai, nurodant rezultatų formą

Nurodoma, kokių rezultatų institucija tikisi iš projekto ir kokia forma šie rezultatai turėtų būti pateikti (studija, praktinės rekomendacijos, metodikos padėčiai tam tikroje srityje įvertinti ir prognozuoti, priemonės, modeliai, scenarijai, tinklai, naujos technologijos, nauji metodai ir pan.) (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Studija (pasaulinės mokslinės literatūros, jei tokia yra, šia tema apžvalga), taip pat bandymų sukurti valstybių tarptautinės įtakos ir galios matavimus ar vertinimus apžvalga (jei tokie bandymai kitose valstybėse yra buvę ir apie juos yra žinoma).

Sukurtas Lietuvos įtakos pasaulyje matavimo rodiklis.